

LEGE Nr. 23

din 22.02.2008
Published when

cu privire la arbitraj

Publicat : 20.05.2008 în Monitorul Oficial Nr. 88-89 art Nr : 314
Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de aplicare și scopul prezentei legi

(1) Prezenta lege reglementează modul de constituire, de organizare și de funcționare a arbitrajului.

(2) În conformitate cu prezenta lege, arbitrajul poate decide asupra unui litigiu care a apărut din raporturile de drept civil în sens larg dintre părțile cu capacitate deplină de exercițiu, dacă litigiul a fost trimis, cu acordul părților, spre soluționare în arbitraj, cu excepția litigiilor în materii în care legea nu permite soluționarea lor pe calea arbitrajului.

(3) Dacă printr-un tratat internațional la care Republica Moldova este parte se prevede un alt mod de constituire și de funcționare a arbitrajului decât cel stabilit de prezenta lege, se vor aplica prevederile tratatului internațional.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

arbitraj - cale alternativă de soluționare a litigiilor atât de către arbitri numiți pentru fiecare caz aparte (arbitraj ad-hoc), cât și de instituții permanente de arbitraj;

arbitru - persoană fizică aleasă de părți sau numită în modul stabilit de părți pentru soluționarea prin arbitraj a litigiului;

instanță de judecată competentă - instanță de judecată de drept comun în litigiile ce fac obiectul competenței judecătoriilor în conformitate cu competența jurisdicțională și competența generală stabilite de legislația procedurală civilă;

convenție de arbitraj - acord în a cărui bază părțile remit spre soluționare în arbitraj toate litigiile sau o parte din litigii, care au apărut sau care ar putea să apară între ele ca rezultat al unui raport juridic contractual sau necontractual. Convenția de arbitraj poate fi exprimată sub formă de clauză arbitrală inserată în contract ori sub formă de acord independent;

litigiu - conflict izvorât din raporturi juridice civile, inclusiv patrimoniale, dintre

părți, din raporturi obligaționale contractuale și necontractuale, cum ar fi: vânzarea-cumpărarea, prestarea de servicii, executarea de lucrări și altele asemenea sau din raporturi de proprietate și din alte drepturi reale, inclusiv din dreptul de proprietate intelectuală;

clauză compromisorie - clauză prin care părțile convin ca eventualele litigii născute din contractul în care este inserată sau în legătură cu acesta să fie soluționate prin arbitraj, arătându-se instituția de arbitraj. Valabilitatea clauzei compromisorii este independentă de valabilitatea contractului în care este inserată;

compromis - înțelegere între părți ca un litigiu izvorât cu certitudine între ele să fie soluționat prin arbitraj, indicându-se, sub sancțiunea nulității, obiectul litigiului și instituția de arbitraj.

Articolul 3. Arbitrabilitatea

(1) Poate face obiectul unei convenții arbitrale orice drept patrimonial. O convenție arbitrală cu privire la drepturi nepatrimoniale poate avea efecte juridice în măsura în care părțile sînt îndreptățite să încheie o tranzacție cu privire la obiectul aceluși litigiu.

(2) Pretențiile care țin de dreptul familiei, pretențiile izvorîte din contractele de locațiune (chirie) a încăperilor de locuit, inclusiv litigiile cu privire la încheierea, validitatea, încetarea și calificarea unor astfel de contracte, pretențiile și drepturile patrimoniale cu privire la locuințe nu pot face obiectul unei convenții arbitrale.

(3) Prezenta lege nu aduce atingere nici unei legi în a cărei virtute unele litigii nu pot fi supuse arbitrajului decît sub anumite condiții.

Articolul 4. Principiile de bază ale arbitrajului

Principiile de bază ale arbitrajului sînt:

- a) respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;
- b) legalitatea;
- c) libertatea convențiilor în arbitraj;
- d) constituirea arbitrajului în conformitate cu convenția părților;
- e) contradictorialitatea;
- f) respectarea dreptului la apărare;
- g) confidențialitatea.

Articolul 5. Organizarea și desfășurarea arbitrajului

(1) Arbitrajul se organizează și se desfășoară potrivit convenției de arbitraj.

(2) Părțile pot stabili, respectînd ordinea publică și bunele moravuri, precum și dispozițiile imperative ale legii, prin convenție de arbitraj sau prin act scris încheiat ulterior, fie direct, fie cu referire la o anumită reglementare avînd ca obiect arbitrajul, normele de constituire a arbitrajului; numirea, revocarea și înlocuirea

arbitrilor; termenul și locul arbitrajului; normele de procedură pe care arbitrajul trebuie să le urmeze în soluționarea litigiului; normele cheltuielilor arbitrale și repartizarea acestor cheltuieli, conținutul și forma hotărârii arbitrale; alte norme privind buna desfășurare a arbitrajului.

Articolul 6. Arbitrajul

(1) Arbitrajul este o instituție investită cu funcția de a soluționa litigii care apar între persoane fizice și/sau juridice.

(2) Arbitrajul poate fi instituționalizat ca organ permanent pe lângă camere de comerț, burse, uniuni, asociații sau alte organizații, unde funcționează în baza unor regulamente adoptate de acestea, faptul instituționalizării urmînd să fie comunicat Curții Supreme de Justiție. Nu pot fi create arbitraje pe lângă autoritățile administrației publice centrale și locale.

(3) Pentru soluționarea unui anumit litigiu, părțile în litigiu pot institui arbitraj ad-hoc. Modul de instituire a arbitrajului ad-hoc se stabilește prin acord al părților și nu va fi în contradicție cu art.12-15.

(4) În condițiile prezentei legi, pot activa, de asemenea, arbitraje generale și speciale, interne și internaționale.

Articolul 7. Arbitrajul extraconvențional

Arbitrajul poate fi prevăzut în mod valabil într-o dispoziție pentru cauză de moarte sau în alt act unilateral care nu se bazează pe nici un acord.

Capitolul II

CONVENȚIA DE ARBITRAJ

Articolul 8. Noțiunea și formele convenției de arbitraj

(1) Convenția de arbitraj este un acord prin care părțile convin să supună arbitrajului toate litigiile sau anumite litigii ce ar putea să apară între ele cu privire la un raport juridic contractual sau necontractual.

(2) Convenția de arbitraj se încheie numai în scris, sub sancțiunea nulității. Ea poate avea forma unei clauze compromisorii inserate în contractul principal sau forma unei înțelegeri de sine stătătoare, denumite compromis.

(3) În acordul privind soluționarea litigiilor prin arbitraj, părțile trebuie să indice modul de numire a arbitrilor, cazul de numire a unui arbitru de către o persoană împuternicită, locul examinării litigiului și să accepte regulile de arbitraj.

Articolul 9. Competența instanțelor de judecată

(1) Instanța de judecată unde este intentată acțiunea privind litigiul care constituie obiectul unei convenții de arbitraj, la solicitarea unei părți făcută nu mai târziu de prima sa declarație asupra fondului litigiului, scoate cererea de pe rol și trimite litigiul spre soluționare în arbitraj, cu excepția cazului în care instanța de

judecată constată că acea convenție este nulă, nevalabilă sau nesusceptibilă de executare.

(2) Invocarea convenției de arbitraj la o etapă mai târzie a procedurii rămîne fără efect, cu excepția cazului în care partea a avut un motiv legal de a nu o invoca și a invocat-o imediat ce motivul a încetat să existe.

(3) În cazul în care părțile în proces au încheiat o convenție de arbitraj și una dintre ele o invocă în instanță de judecată, aceasta din urmă își verifică competența. Instanța va reține spre soluționare cauza dacă:

a) pîrîtul și-a formulat apărarea în fond fără nici o rezervă, întemeiată pe convenția de arbitraj;

b) convenția de arbitraj este lovită de nulitate, și-a pierdut valabilitatea ori este nesusceptibilă de executare;

c) arbitrajul nu poate fi constituit din cauze vădit imputabile pîrîtului.

(4) În alte cazuri decît cele de la alin.(3), instanța de judecată, la cererea uneia dintre părți, își va declina competența dacă va constata existența unei convenții de arbitraj. În caz de conflict de competență, hotărăște instanța de judecată ierarhic superioară.

(5) Partea pierde dreptul să invoce convenția de arbitraj în instanță de judecată pentru a stopa procesul judiciar inițiat dacă:

a) s-a opus cererii de arbitraj a celeilalte părți;

b) nu a numit arbitrul în termen;

c) nu a plătit în termen partea sa de cheltuieli arbitrale.

(6) Dacă s-a intentat acțiunea indicată la alin.(1), procedura arbitrală poate fi începută sau continuată și poate fi pronunțată hotărîrea arbitrală, în timp ce conflictul de competență urmează a fi soluționat în instanță de judecată.

(7) În cazul în care litigiul este trimis spre soluționare în arbitraj ad-hoc, oricare dintre părțile în litigiu poate sesiza instanța de judecată care ar fi fost competentă să soluționeze litigiul în fond în primă instanță, dacă nu exista convenția de arbitraj, pentru a înlătura piedicile care apar în procesul de organizare și desfășurare a procedurii arbitrale.

Articolul 10. Competența de a aplica măsuri de asigurare

Instanța de judecată poate, la orice etapă a procedurii arbitrale, inclusiv la etapa inițierii acestei proceduri, să ia decizii privind aplicarea măsurilor de asigurare la cererea unei părți, în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă al Republicii Moldova.

Capitolul III ARBITRII

Articolul 11. Arbitrii

(1) Poate fi arbitru orice persoană fizică avînd capacitate deplină de exercițiu care și-a dat consimțămîntul să arbitreze și care, după părerea părții în cauză, este competentă în a soluționa litigiul.

(2) Nu poate fi arbitru persoana care:

a) se află sub tutelă sau curatelă;

b) are antecedente penale nestinse;

c) a pierdut statutul de judecător, avocat, notar, procuror, de ofițer de urmărire penală sau de lucrător al organelor de drept pentru săvîrșirea de acțiuni incompatibile cu activitatea sa profesională;

d) nu poate fi aleasă (numită) în această calitate datorită statutului funcției sale, stabilit de lege.

(3) Părțile sînt libere să stabilească numărul de arbitri și modul lor de numire.

(4) Dacă părțile nu au stabilit numărul de arbitri, litigiul se judecă de către 3 arbitri, cîte unul numit de fiecare parte, iar al treilea - supraarbitrul (președintele completului) - desemnat de cei doi arbitri. Părțile sau arbitrii pot decide ca în calitate de supraarbitru să fie desemnat unul dintre arbitrii numiți de părți.

(5) Dacă există mai mulți reclamanți sau mai mulți pîrîți, părțile care au interese comune pot numi un singur arbitru.

(6) Este nulă clauza convenției de arbitraj care prevede dreptul uneia dintre părți de a numi arbitrul în locul celeilalte părți sau de a avea mai mulți arbitri decît cealaltă parte.

(7) Lista arbitrilor este aprobată de organul pe lîngă care s-a înființat arbitrajul, în modul stabilit de acest organ, și are un caracter de recomandare. În principiu, partea poate numi în calitate de arbitru orice persoană care întrunește exigențele prevăzute de prezenta lege.

(8) Dacă renunță să-și exercite împuternicirile din motive neîntemeiate, arbitrul este radiat din lista arbitrilor instituției arbitrale.

Articolul 12. Numirea și înlocuirea arbitrilor

(1) Arbitrii sînt numiți sau înlocuiți potrivit convenției de arbitraj.

(2) În caz de vacanță, pentru orice cauză, recuzare, abținere, renunțare, împiedicare, deces al arbitrului, se va proceda la înlocuirea acestuia potrivit dispozițiilor stabilite pentru numirea lui.

(3) În cazul în care arbitrul unic sau, după caz, arbitrii nu au fost numiți prin convenție de arbitraj și nici nu s-a prevăzut modalitatea de numire, partea care vrea să recurgă la arbitraj trimite o notificare scrisă părții adverse, prin care aceasta din urmă este invitată să numească arbitrul.

(4) Notificarea prevăzută la alin.(3) trebuie să se refere la convenția de arbitraj, să enunțe succint pretențiile și temeiurile lor (obiectul litigiului), să indice numele, domiciliul și datele profesionale ale arbitrului unic propus sau numit de partea care vrea să recurgă la arbitraj.

(5) Partea notificată trebuie să trimită, la rîndul ei, în termen de 15 zile de la primirea notificării, răspuns la propunerea de numire a arbitrului.

(6) Partea care a notificat cealaltă parte despre numirea arbitrului nu poate revoca fără consimțămîntul celeilalte părți numirea astfel făcută.

(7) Dacă partea opusă nu numește în termen un arbitru, instanța de judecată, în cazul arbitrajului ad-hoc, sau președintele arbitrajului, în cazul arbitrajului instituționalizat, trebuie să numească un arbitru la cererea primei părți.

(8) Numirea unui arbitru de către o parte nu limitează dreptul acesteia de a invoca incompetența arbitrajului.

Articolul 13. Acceptarea împuternicirilor de arbitru

(1) Acceptarea împuternicirilor de arbitru trebuie făcută în scris și comunicată părților în termen de 5 zile de la data primirii propunerii de numire.

(2) În termen de 10 zile de la ultima acceptare, cei doi arbitri vor proceda la numirea supraarbitrului, care se va conforma prevederilor alin.(1). Dacă cei doi arbitri numiți omit să desemneze un al treilea arbitru în termenul menționat, instanța de judecată, în cazul arbitrajului ad-hoc, sau președintele arbitrajului, în cazul arbitrajului instituționalizat, trebuie să numească arbitrul la cererea părții.

(3) În cazul în care un arbitru urmează a fi numit de către o persoană împuternicită de părți în convenția de arbitraj, dar asemenea numire nu a fost făcută în decursul a 15 zile de la data la care partea a cerut persoanei împuternicite să numească arbitrul, instanța de judecată, în cazul arbitrajului ad-hoc, sau președintele arbitrajului, în cazul arbitrajului instituționalizat, trebuie să numească arbitrul la cererea părții.

(4) Procedura stabilită la alin.(3) va fi urmată și în cazul în care părțile trebuie să numească un arbitru de comun acord, însă nu au căzut de acord în decursul a 30 de zile de la data la care partea opusă a primit de la prima parte notificarea despre desemnarea arbitrului.

(5) Dacă părțile nu se pot înțelege privitor la numirea unui arbitru unic ori dacă o parte nu numește arbitrul, ori dacă cei doi arbitri nu cad de acord asupra persoanei supraarbitrului, partea care vrea să se recurgă la arbitraj poate cere președintelui arbitrajului să procedeze la numirea arbitrului sau, după caz, a supraarbitrului.

Articolul 14. Temeiurile și procedura de recuzare

(1) Dacă acceptă numirea sa în calitate de arbitru, persoana este obligată să

dezvăluie pînă la acceptare orice circumstanță de natură să ridice îndoieli justificate asupra imparțialității sau independenței sale ori de natură să contravină convenției părților. Începînd cu data numirii sale și pe parcursul întregii proceduri arbitrale, arbitrul este obligat să dezvăluie fără întîrziere părților asemenea circumstanțe, cu excepția cazului cînd le-a informat anterior despre acestea.

(2) Un arbitru nu poate fi recuzat decît dacă există o circumstanță de natură să ridice îndoieli justificate asupra imparțialității sau independenței sale sau dacă acesta nu posedă calificările convenite de părți. O parte nu poate recuza arbitrul pe care l-a numit sau la a cărui numire a participat decît pentru o cauză despre care a luat cunoștință după numire sau după participare la numire.

(3) Sub rezerva dispozițiilor alin.(5), părțile sînt libere să convină asupra procedurii de recuzare a unui arbitru.

(4) Dacă părțile nu au convenit ca în alin.(3), partea care are intenția să recuzeze un arbitru trebuie să expună în scris instituției arbitrale cauzele recuzării în decursul a 15 zile de la data la care a luat cunoștință despre constituirea arbitrajului sau de la data la care instituția arbitrală a luat cunoștință de circumstanțele vizate la alin. (2). Dacă arbitrul recuzat nu se retrage din oficiu sau dacă cealaltă parte nu acceptă recuzarea, arbitrajul, inclusiv arbitrul recuzat, trebuie să se pronunțe asupra recuzării.

(5) Dacă recuzarea nu poate fi obținută conform procedurii convenite între părți sau conform alin.(4), partea care solicită recuzarea poate, în termen de 30 de zile de la primirea înștiințării despre decizia de respingere a recuzării, să solicite instanței de judecată să decidă printr-o încheiere asupra recuzării. Această încheiere nu este supusă căilor de atac. În timp ce cererea de recuzare este pendinte în fața instanței de judecată, arbitrajul, inclusiv arbitrul recuzat, poate continua procedura arbitrală și emite hotărîrea arbitrală.

Articolul 15. Răspunderea arbitrilor

(1) Arbitrii sînt răspunzători de daune în condițiile legii dacă:

- a) după acceptare, renunță în mod nejustificat la împuternicirile lor;
- b) nu participă fără motiv justificat la judecarea litigiului ori nu pronunță hotărîrea în termenul stabilit în hotărîrea arbitrală;
- c) nu respectă caracterul confidențial al arbitrajului, publicînd sau divulgînd date de care iau cunoștință în calitate de arbitru fără a avea autorizarea părților;
- d) încalcă în mod flagrant obligațiile ce le revin.

(2) În cazul arbitrajului organizat pe lîngă o instituție permanentă, toate atribuțiile ce revin instanței de judecată în temeiul dispozițiilor prezentului capitol le exercită această instituție conform regulamentului său, dacă acest regulament nu

prevede altfel.

Articolul 16. Temeiurile de încetare a împuternicirilor
arbitrului

(1) Împuternicirile arbitrului încetează în caz de autorecuzare sau de recuzare în conformitate cu art.14, în caz de deces, de incapacitate de a participa la examinarea litigiului și în alte temeuri în care arbitrul nu participă la examinarea litigiului în decursul unei perioade nejustificat de îndelungate.

(2) Împuternicirile arbitrului încetează odată cu adoptarea hotărârii în litigiul examinat.

Capitolul IV

**SESIZAREA INSTITUȚIEI ARBITRALE. CUPRINSUL
CERERII DE ARBITRAJ. REFERINȚA ȘI
ACȚIUNEA RECONVENȚIONALĂ**

Articolul 17. Sesizarea instituției arbitrale

(1) Partea care se consideră vătămată într-un drept al său poate să depună în scris instituției arbitrale o cerere de arbitraj.

(2) Cererea de arbitraj va cuprinde:

a) numele și domiciliul, pentru persoanele fizice, denumirea și sediul, pentru persoanele juridice, sau reședința părților;

b) numele persoanei care reprezintă partea în litigiu;

c) referința la convenția de arbitraj;

d) motivele de fapt și de drept, precum și probele pe care se întemeiază cererea;

e) obiectul și valoarea cererii, precum și indicarea calculului prin care s-a ajuns la determinarea acestei valori;

f) numele și domiciliul persoanei numite în calitate de arbitru;

g) semnătura părții.

(3) La cererea de arbitraj se anexează procura, eliberată conform prevederilor legale, care confirmă împuternicirile reprezentantului în instituția arbitrală, potrivit alin.(2) lit.b), copia de pe contract în care este inserată convenția de arbitraj și, după caz, copia de pe compromis.

Articolul 18. Termenul și locul desfășurării procedurii
arbitrale

(1) Procedura arbitrală se consideră începută la data recepționării cererii de arbitraj.

(2) Dacă părțile nu au convenit altfel, arbitrajul trebuie să pronunțe hotărârea în cel mult 6 luni de la data constituirii sale.

(3) Părțile stabilesc locul desfășurării procedurii arbitrale. În lipsa unui acord în

acest sens încheiat în termenul stabilit de arbitraj, locul arbitrajului va fi stabilit de instituția arbitrală, luându-se în considerare atît circumstanțele cazului, cît și accesibilitatea pentru părți. Dacă nici părțile, nici instituția arbitrală nu au stabilit locul arbitrajului, se va considera loc al arbitrajului locul pronunțării hotărîrii (sentinței) arbitrale.

Articolul 19. Referința și acțiunea reconvențională

(1) În termenul convenit de părți ori stabilit de instituția arbitrală, în cel mult 30 de zile de la primirea copiei de pe cererea de arbitraj, pîrîtul face o referință, în care expune excepțiile privind cererea reclamantului, răspunsul în fapt și în drept la această cerere, probele propuse în apărare, precum și, în modul corespunzător, mențiunile prevăzute la art.17.

(2) Excepțiile și alte mijloace de apărare pe care pîrîtul nu le-a menționat în referință trebuie ridicate, sub sancțiunea decăderii, cel tîrziu la data primului termen de înfățișare. În cazul în care procedura arbitrală are loc în baza înscrisurilor, documentelor și altor dovezi scrise, prezentate de părți, fără dezbateri orale, pîrîtul trebuie să ridice excepțiile în cel mult 15 zile de la data depunerii referinței. La o dată ulterioară, pîrîtul este decăzut din dreptul de a prezenta excepții.

(3) Dacă are pretenții împotriva reclamantului derivînd din același raport juridic, pîrîtul poate face acțiune reconvențională, care se soluționează concomitent sau ulterior cererii de arbitraj. În cazul în care invocă obiecții față de circumstanțele înaintate de reclamant, pîrîtul poate introduce referință. Acțiunea reconvențională se depune în termenul de depunere a referinței sau cel tîrziu la data primului termen de înfățișare și trebuie să întrunească aceleași condiții ca și cererea principală.

(4) Intentarea acțiunii reconvenționale se face potrivit regulilor generale de intentare a acțiunii.

(5) Pîrîtul trimite reclamantului și fiecărui arbitru copia de pe referință sau, după caz, de pe acțiunea reconvențională, de pe înscrisurile anexate la ea.

Capitolul V

PROCEDURA ARBITRALĂ

Articolul 20. Condițiile procedurii arbitrale

(1) Arbitrajul trebuie să fie imparțial și să abordeze cauza arbitrală într-o manieră practică și expeditivă.

(2) Procedura arbitrală trebuie să asigure părților, sub sancțiunea nulității hotărîrii arbitrale, egalitatea de tratament, respectarea dreptului de apărare și a principiului contradictorialității.

Articolul 21. Măsurile de asigurare a procedurii arbitrale

(1) Comunicarea între părți sau către părți a înscrisurilor litigiului, a citațiilor, a hotărârilor arbitrale și a încheierilor de ședință se face prin scrisoare recomandată, cu recipisă de predare sau cu confirmare de primire, excepție făcând cazul în care s-a convenit asupra unei alte metode de comunicare. Informațiile și înștiințările pot fi făcute prin orice alt mijloc de comunicare ce permite stabilirea probei comunicării și a textului transmis.

(2) Înscrisurile pot fi înmânate și personal părților contra semnătură.

(3) Dovezile de comunicare se depun la dosar.

Articolul 22. Pregătirea litigiului pentru dezbatere

(1) După expirarea termenului de depunere a referinței, instituția arbitrală verifică stadiul litigiului pentru dezbatere și, dacă consideră necesar, dispune măsurile corespun-zătoare pentru completarea dosarului.

(2) După verificarea stabilită la alin.(1), instituția arbitrală fixează, după caz, termenul pentru dezbaterea litigiului și dispune citarea părților.

(3) Între data primirii citației și data începerii dezbaterilor trebuie să existe un interval de cel puțin 15 zile.

(4) Părțile trebuie să i se asigure posibilitatea de a lua cunoștință de toate documentele și materialele legate de litigiu înaintate arbitrajului de cealaltă parte sau de alte persoane.

(5) Arbitrajul trebuie să asigure părților, în măsura necesarului, posibilitatea prezentării, în scris și oral, a pretențiilor, argumentelor și probelor.

Articolul 23. Măsurile de asigurare a obiectului litigiului

(1) Înaintea arbitrajului sau pe parcursul lui, orice parte poate cere instanței de judecată competente să încuviințeze măsurile asigurătorii și măsurile cu privire la obiectul litigiului ori să constate anumite împrejurări de fapt.

(2) La cererea prevăzută la alin.(1) se anexează în copie cererea de arbitrare sau, în lipsa acesteia, dovada notificării prevăzute la art.12 alin.(3) și (4), precum și convenția de arbitraj.

(3) Încuviințarea măsurilor prevăzute la alin.(1) vor fi aduse la cunoștința instituției arbitrale de către partea care le-a solicitat.

(4) În cursul arbitrajului, măsurile asigurătorii, constatarea unor anumite împrejurări de fapt pot fi încuviințate și de instituția de arbitraj. În caz de neacceptare, executarea acestor măsuri o dispune instanța de judecată.

Articolul 24. Ședința arbitrajului

(1) La dezbaterea litigiului, părțile pot participa personal sau prin reprezentanți și pot fi asistate de orice persoană.

(2) Faptul că partea citată legal nu s-a prezentat la dezbatere nu împiedică

dezbaterii litigiului, cu excepția cazului când partea lipsă invocă, cel târziu în prezența dezbaterii, motive temeinice de amânare, informând cealaltă parte și arbitrii. Amânarea poate fi cerută numai o singură dată.

(3) Litigiul este examinat, de regulă, în ședință închisă. Examinarea litigiului în ședință deschisă se permite numai cu încuviințarea ambelor părți.

(4) Traducerea documentelor este asigurată de părți. Acestea pot conveni asupra limbii de lucru în proces.

(5) Dezbaterile arbitrale se consemnează în încheierea ședinței. Orice dispoziție a instituției arbitrale va fi consemnată în încheiere și va fi motivată.

(6) Părțile au dreptul să ia cunoștință de conținutul încheierii și al tuturor actelor din dosar.

(7) Supraarbitrul stabilește ordinea audierilor și conduce dezbaterile.

(8) După dezbateri orale, arbitrajul ia hotărâri.

(9) Arbitrajul poate lua hotărâre în cauza arbitrală în bază de înscrisuri, documente și de alte dovezi scrise, prezentate de părți, fără dezbateri orale ale cauzei, dacă așa au prevăzut părțile sau dacă ele au renunțat la dezbateri orale.

Articolul 25. Administrarea probelor

(1) Administrarea probelor se efectuează în ședință a arbitrajului.

(2) Instituția arbitrală poate dispune ca administrarea probelor să fie efectuată în fața unui arbitru din componența sa.

Articolul 26. Procesul-verbal al ședinței

(1) Dezbaterile arbitrale se consemnează în procesul-verbal al ședinței.

(2) Orice dispoziție a instituției arbitrale se consemnează în proces-verbal și va fi motivată.

(3) Pe lângă elementele prevăzute la art.29 alin.(2) lit.a) și b), procesul-verbal trebuie să cuprindă:

a) o scurtă descriere a desfășurării ședinței;

b) cererile și susținerile părților;

c) motivele măsurilor dispuse;

d) dispozitivul;

e) semnăturile arbitrilor, cu respectarea prevederilor art.28 alin.(4).

Articolul 27. Dreptul aplicabil fondului litigiului și competența deciderii asupra litigiului

(1) Arbitrajul soluționează litigiul în conformitate cu normele de drept pe care părțile le-au ales ca fiind aplicabile fondului litigiului, stabilite în contract sau în alt acord al părților.

(2) Arbitrajul aplică normele de drept ale Republicii Moldova, ale altor state,

precum și uzanțele comerciale în astfel de litigii.

(3) Arbitrajul are dreptul să hotărască asupra competenței sale de a decide asupra litigiului și, în legătură cu aceasta, asupra validității convenției de arbitraj.

Constatarea nulității contractului nu implică deplin drept nulitatea convenției de arbitraj inserate în contract. Decizia prin care arbitrajul se declară competent nu poate fi atacată în instanță de judecată decât concomitent cu hotărîrea finală asupra fondului litigiului.

Capitolul VI **HOTĂRÎREA ARBITRALĂ**

Articolul 28. Hotărîrea arbitrală

(1) Asupra problemelor remise arbitrajului spre soluționare în fond se decide prin hotărîre. În cazul în care arbitrajul încetează să efectueze procedura arbitrală fără a decide asupra problemelor remise spre soluționare, o astfel de încetare are loc prin hotărîre. Dacă părțile au încheiat o tranzacție asupra litigiului, arbitrajul poate, la cererea părților, să o confirme prin hotărîre. Alte dispoziții ale arbitrajului care nu sînt inserate în hotărîre se emit sub formă de încheiere.

(2) Dacă o parte renunță la pretenție, arbitrajul o scoate de pe rol, cu excepția cazului în care partea opusă îi solicită să se pronunțe asupra pretenției.

(3) În toate cazurile, pronunțarea hotărîrii trebuie să fie precedată de deliberare în secret cu participarea tuturor arbitrilor în persoană, fiecare semnînd hotărîrea.

(4) Dacă arbitrajul este compus din 3 arbitri, hotărîrea se ia cu majoritate de voturi. Dacă o opinie nu întrunește majoritatea de voturi, cea a supraarbitrului prevalează. Arbitrul care face opinie separată asupra litigiului o anexează, invocînd motivele de rigoare.

(5) Hotărîrea se remite părților în cel mult 10 zile de la pronunțare.

(6) Hotărîrea arbitrală remisă părților are efectele unei hotărîri judecătorești definitive.

Articolul 29. Forma și conținutul hotărîrii

(1) Hotărîrea se emite în scris și se semnează de toți membrii completului de arbitraj sau, după caz, de arbitrul unic, indicîndu-se motivul lipsei uneia dintre semnături.

(2) Hotărîrea arbitrală trebuie să cuprindă:

- a) componența arbitrajului, data și locul pronunțării sale;
- b) numele și domiciliul, pentru persoanele fizice, denumirea și sediul, pentru persoanele juridice, sau reședința părților;
- c) referința la convenția de arbitraj în al cărei temei s-a procedat la arbitraj;
- d) obiectul litigiului;

e) motivele de fapt și de drept ale hotărîrii, iar în cazul arbitrajului în echitate, motivele care stau la baza soluției;

f) semnăturile arbitrilor;

g) alte prevederi.

(3) La cererea oricărei părți, arbitrajul trebuie să ia o hotărîre de interpretare a dispozițiilor din hotărîrea arbitrală în termen de 30 zile de la data adoptării hotărîrii.

(4) Greșelile tipografice, de calcul sau alte greșeli similare ori omisiuni din hotărîre pot fi rectificate, printr-o încheiere, la cererea oricărei părți sau din oficiu de către arbitri, în termenul prevăzut de alin.(3).

(5) Hotărîrea de completare, hotărîrea de interpretare și încheierea de corectare a greșelilor se dau cu citarea părților. Aceste acte fac parte integrantă a hotărîrii arbitrale. O parte poate solicita instanței arbitrale rectificarea hotărîrii arbitrale sau pronunțarea unei hotărîri adiționale doar cu notificarea celeilalte părți.

(6) Părțile nu pot fi obligate la plata cheltuielilor de completare, interpretare sau corectare a hotărîrii arbitrale.

(7) Dosarul se păstrează la instituția permanentă de arbitraj sau, în cazul arbitrajului ad-hoc, la instanța de judecată care ar fi fost competentă să decidă în cauză dacă nu exista convenția de arbitraj.

Articolul 30. Rectificarea și interpretarea hotărîrii.

Hotărîrea adițională

(1) Dacă, în hotărîrea sa, arbitrajul nu s-a pronunțat asupra unui capăt de cerere, oricare dintre părți sau dintre arbitri, din oficiu, poate solicita, în termen de 15 zile de la data primirii sau, după caz, de la data pronunțării hotărîrii, completarea acesteia.

(2) În cazul în care se pronunță asupra unui capăt de cerere susținut în procedura arbitrală, dar neinclus în hotărîrea arbitrală, instituția arbitrală adoptă o hotărîre adițională.

Articolul 31. Contestarea hotărîrii arbitrale în instanță
de judecată competentă

(1) Hotărîrea arbitrală poate fi contestată de orice parte printr-o cerere în anulare adresată instanței de judecată competente în termen de 3 luni din ziua primirii hotărîrii arbitrale de către partea care a depus cererea de anulare.

(2) Instanța de judecată va pronunța o încheiere cu privire la desființarea totală sau parțială a hotărîrii arbitrale sau la refuzul de a o desființa, în condițiile Codului de procedură civilă al Republicii Moldova.

(3) Procedura de contestare a hotărîrilor arbitrale este reglementată de Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

Articolul 32. Cheltuielile arbitrale

(1) Cheltuielile de organizare și desfășurare a arbitrajului, remunerația arbitrilor, cheltuielile de administrare a probelor, remunerația experților și a traducătorilor, cheltuielile de deplasare și alte cheltuieli sînt suportate potrivit înțelegerii dintre părți.

(2) Dacă între părți nu există o înțelegere privind cheltuielile de arbitraj, acestea sînt suportate de partea care a pierdut litigiul, în funcție de admiterea integrală sau parțială a cererii.

(3) În cazul în care arbitrajul a fost organizat pe lîngă o instituție permanentă, cheltuielile arbitrale se stabilesc și se plătesc potrivit regulamentului respectivei instituții.

Articolul 33. Executarea hotărîrilor arbitrale

(1) Hotărîrea arbitrală este obligatorie, urmînd să fie executată benevol, imediat sau în termenul indicat în ea, de partea împotriva căreia s-a pronunțat.

(2) Partea cîștigătoare poate cere eliberarea titlului executoriu asupra hotărîrii arbitrale. Încheierea judecătorească cu privire la eliberarea titlului executoriu asupra hotărîrii arbitrale sau la refuzul eliberării acestui titlu trebuie pronunțată în decursul a 30 de zile de la data depunerii cererii. Procedura de eliberare a titlului executoriu asupra hotărîrilor arbitrale este reglementată în Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

(3) Hotărîrea arbitrală asupra căreia a fost eliberat titlu executoriu se execută silit, similar modului de executare a unei hotărîri judecătorești.

Articolul 34. Arbitrajul internațional

(1) Litigiul arbitral care se desfășoară în Republica Moldova este considerat internațional dacă s-a născut dintr-un raport de drept privat cu element de extraneitate.

(2) Prin convenție de arbitraj se poate conveni asupra unui arbitraj internațional care să aibă loc în Republica Moldova sau în o altă țară.

(3) Modul de constituire și de funcționare a arbitrajului comercial internațional este reglementat în Legea cu privire la arbitrajul comercial internațional.

Capitolul VII DISPOZIȚII FINALE

Articolul 35

(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr.129-XIII din 31 mai 1994 cu privire la judecata arbitrală (arbitraj).

(2) Legea nr. 129-XIII din 31 mai 1994 se aplică la procesele de arbitraj care au început înaintea intrării în vigoare a prezentei legi și la procesele de încuviințare a

executării hotărîrilor arbitrale străine dacă cererile au fost depuse pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(3) În termen de 3 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Guvernul va înainta propuneri privind aducerea legislației în vigoare în conformitate cu prezenta lege.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr.23-XVI. Chișinău, 22 februarie 2008.